

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ**

Να διατηρηθεί μέχρι
Βαθμός ασφαλείας

Μαρούσι, 8 - 1 - 2008
Αριθμ. Πρωτ. Βαθμός Προτερ.
Φ. 25.1/ 16 / 2491 / Γ1

**Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π.Ε.
Τμήμα Α΄**

Αν. Παπανδρέου 37
151 80 Μαρούσι

Πληροφορίες: Ρ. Γεωργακόπουλος

Τηλέφωνο : 210.34.42.248
FAX : 210-34.42.241

spudonpe@ypepth.gr)

ΠΡΟΣ:

1. Περιφερειακούς Δ/ντές Π.Ε & Δ.Ε
2. Σχολικούς Συμβούλους Π.Ε Έδρες τους
3. Δ/νσεις και Γραφεία Π.Ε
4. Δ/ντές & Διδακτικό Προσωπικό Δημοτικών Σχολείων της χώρας (μέσω Δ/σεων και Γραφείων Π.Ε)

ΚΟΙΝ:

Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας
Μετσόβου 5
106 82 Αθήνα

**ΘΕΜΑ: «Πανελλήνιος Σχολικός Διαγωνισμός Αφίσας με θέμα την
Πνευματική Ιδιοκτησία»**

Σας ενημερώνουμε ότι ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Ο.Π.Ι), νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου εποπτευόμενο από το ΥΠΠΟ προκειμένου να προωθήσει την αναγνώριση του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας και να ευαισθητοποιήσει το κοινό στην πάταξη του φαινομένου της κλοπής της πνευματικής ιδιοκτησίας, προκηρύσσει πανελλήνιο σχολικό διαγωνισμό δημιουργίας αφίσας.

Ο διαγωνισμός έχει θέμα την πνευματική ιδιοκτησία:

***«Προσπάτευσέ το: Γίνε δημιουργός, νιώσε δημιουργός,
προσπάτευσε το έργο σου και το έργο των άλλων»***

Οι όροι συμμετοχής στον διαγωνισμό είναι οι εξής:

1. Οι μαθητές της Στ΄ τάξης Δημοτικού όλων των σχολείων της ελληνικής επικράτειας μπορούν να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό με ατομικές ή ομαδικές εργασίες. Οι εργασίες θα πρέπει να αποσταλούν από τους Δ/ντές των σχολείων μαζί με τη συμπληρωμένη φόρμα συμμετοχής (η φόρμα συμμετοχής επισυνάπτεται) **μέχρι 17 Μαρτίου 2008** ταχυδρομικά στη διεύθυνση:

**Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας
Μετσόβου 5
106 82 Αθήνα 9**

(υπόψη κας Μ.- Δ Παπαδοπούλου) με την ένδειξη

**«Πανελλήνιος Σχολικός Διαγωνισμός για την Πνευματική
Ιδιοκτησία- Α/θμία Εκπ/ση».**

2. Οι αφίσες που θα υποβληθούν θα πρέπει να είναι διαστάσεων **από Α3 μέχρι 50x70**, να είναι νέες και να μην έχουν υποβληθεί σε άλλο διαγωνισμό. Υλικό που προστατεύεται ήδη από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί στην υποβληθείσα συμμετοχή (αφίσα), εκτός αν υπάρχει έγγραφη άδεια για κάτι τέτοιο. Σε περίπτωση που η αφίσα σχεδιαστεί σε η/υ θα πρέπει να αποσταλεί τόσο σε ηλεκτρονική (CD ROM) όσο και σε έντυπη μορφή. Η έντυπη αφίσα θα πρέπει να σταλεί μέσα σε ειδικό σκληρό προστατευτικό κύλινδρο. **Κάθε διαγωνιζόμενος μπορεί να υποβάλει απεριόριστο αριθμό αφισών.**

3. Οι διαγωνιζόμενοι θα πρέπει να κρατήσουν αντίγραφα των έργων τους, καθώς αυτά **δεν θα επιστραφούν**. Οι διοργανωτές διατηρούν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν, να αναπαράγουν, να διανέμουν, να παρουσιάζουν στο κοινό και στο διαδίκτυο τη συμμετοχή του διαγωνιζόμενου στο πλαίσιο διεξαγωγής του διαγωνισμού και προώθησης των έργων ή του σκοπού του διαγωνισμού.

4. Η αξιολόγηση των έργων θα γίνει από Ειδική Επιτροπή Αξιολόγησης, τα ονόματα των μελών της οποίας θα δημοσιευθούν στην ιστοσελίδα www.lavmeros.gr. Τα βραβεία για τα έργα που θα διακριθούν περιλαμβάνουν φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές, προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, τιμητικές πλακέτες και επαίνους από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO) και πολλά άλλα δώρα. **Η απονομή των βραβείων** θα γίνει σε ειδική εκδήλωση στις **19 Απριλίου του 2008** στην αίθουσα του Μετρό του Συντάγματος, στο πλαίσιο του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Διανοητικής Ιδιοκτησίας.

Το πλήρες κείμενο του διαγωνισμού με τους όρους συμμετοχής, η φόρμα συμμετοχής καθώς και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των συμμετοχών μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα www.lavmeros.gr. **(Διαγωνισμός για παιδιά Δημοτικού).**

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί μπορούν να απευθύνονται στον *Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας*, στο τηλ. 210-82.50.750 (υπεύθυνη επικοινωνίας η κα Μαρία- Δάφνη Παπαδοπούλου), fax: 210-82.53.732, e-mail: opiorg@otenet.gr.

Σας ενημερώνουμε επίσης ότι θα αποσταλεί σε κάθε σχολείο, μέσω του Δ/ντή και των Γραφείων Π.Ε ενημερωτικό έντυπο του (Ο.Π.Ι) εγκεκριμένο από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ.Ε.Π.Θ σχετικό με θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί κατάλληλα από τους εκπαιδευτικούς.

Το κείμενο του εν λόγω εντύπου μπορεί να αναζητηθεί και στην ιστοσελίδα www.lavmeros.gr.

Παρακαλούμε για την ενημέρωση των σχολείων αρμοδιότητάς σας σχετικά.

Συν.: 2 σελίδ.

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο κ. Ειδικού Γραμματέα
2. Δ/ση Σπουδών Π.Ε, Τμήμα Α΄.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΠΤΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

HELLENIC
COPYRIGHT
ORGANISATION
MINISTRY OF CULTURE

ΑΙΤΗΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

ΤΗΣ ΣΤ' ΤΑΞΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΜΕ ΘΕΜΑ

ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

«ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΣΕ ΤΟΙ

ΓΙΝΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ, ΝΙΩΣΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ,

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΣΕ ΤΟ ΕΡΓΟ ΣΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ!»

Ημερομηνία:

Προς τον ΟΠΗ
Μετσόβου 5, 106 82 Αθήνα
Τηλ: 210 82 50 750
Fax: 210 825 3732
e-mail: opiorg@otenet.gr

1.	<u>Στοιχεία Σχολείου</u>	
ΕΠΩΝΥΜΙΑ		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΔΡΑΣ	ΟΔΟΣ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ	
	ΠΟΛΗ	
	ΤΑΧ. ΚΩΔ.	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ		
ΝΟΜΟΣ		
ΤΗΛΕΦΩΝΟ		
FAX		
Email		

2.	<u>Στοιχεία Διευθυντή/Διευθύντριας Σχολείου</u>
ΕΠΩΝΥΜΟ	
ΟΝΟΜΑ	
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	
FAX	

3.	<u>Στοιχεία Μαθητή/ Μαθήτριας</u>
(Στην περίπτωση που η συμμετοχή είναι ομαδική επισυνάψτε εγγράφως όλα τα ονόματα των μαθητών-συνδημιουργών)	
ΕΠΩΝΥΜΟ	
ΟΝΟΜΑ	
Email	
ΤΑΧ. Δ/ΣΗ	

4.	<u>Στοιχεία κηδεμόνα</u>
(Στην περίπτωση που η συμμετοχή είναι ομαδική επισυνάψτε εγγράφως όλα τα ονόματα και τα στοιχεία των κηδεμόνων των μαθητών-συνδημιουργών)	
ΕΠΩΝΥΜΟ	
ΟΝΟΜΑ	
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	
Email	
ΤΑΧ. Δ/ΣΗ	

Οτιδήποτε δημιουργεί κανείς χρησιμοποιώντας το πνεύμα του και πιο συγκεκριμένα κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα

λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή. Έργα θεωρούνται ιδίως τα **γραπτά** (μυθιστορήματα, ποιήματα, παραμύθια, σενάρια, στίχοι, επιστημονικά συγγράμματα κ.ά.) ή **προφορικά κείμενα** (π.χ. διαλέξεις), οι **μουσικές συνθέσεις**, τα **θεατρικά έργα**, οι **χορογραφίες**, τα **οπτικοακουστικά έργα** (ταινίες, ντοκιμαντέρ, βιντεοκλίπ, κινούμενα σχέδια κ.ά.), τα έργα των **εικαστικών** αλλά και των **εφαρμοσμένων τεχνών** (πίνακες ζωγραφικής, γλυπτά, εικονογραφήσεις, σχέδια κοσμημάτων και επίπλων, κούκλες κ.ά.), τα **αρχιτεκτονικά έργα** και οι **φωτογραφίες**. Επίσης, οι μεταφράσεις, οι δασκευές και οι συλλογές, όπως οι εγκυκλοπαίδειες, οι ανθολογίες κ.ά. Τέλος, θεωρούνται έργα οι **βάσεις δεδομένων** και τα **προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών**.

Για να υπάρχει συνεπώς προστασία από το δικαίο της πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να υπάρχει έργο, κάτι χειροπιαστό· οι ιδέες ως ιδέες δεν προστατεύονται. Δεν θα προστατευθεί η ιδέα που έχω να ζωγραφίσω έναν πίνακα με θέμα τους καταρράκτες της Έδεσσας, αλλά θα προστατευθεί ο συγκεκριμένος πίνακας μόλις τον ολοκληρώσω. Επίσης, δεν προστατεύονται οι μαθηματικοί τύποι, οι διαδικασίες και οι μέθοδοι, διότι συγγενεύουν περισσότερο με τις ιδέες παρά με τα έργα και, συνεπώς, η απαγόρευση χρήσης τους δεν θα επέτρεπε την εξέλιξη και την πρόοδο. Όπως επίσης δεν προστατεύονται από την πνευματική ιδιοκτησία οι πληροφορίες που δεν περιλαμβάνουν καμιά πρωτοτυπία, καθώς και οι ειδήσεις.

Για να υπάρχει προστασία από το **δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας** πρέπει να υπάρχει **έργο**, κάτι χειροπιαστό. **Οι ιδέες, ως ιδέες, δεν προστατεύονται!**

Τι λέμε έργο του πνεύματος;

Πανελλήνιος σχολικός διαγωνισμός

για τους μαθητές της Στ' τάξης Δημοτικού, με θέμα την πνευματική ιδιοκτησία

«Προστάτευσέ το! Γίνε δημιουργός, νιώσε δημιουργός, προστάτεψε το έργο σου και το έργο των άλλων!»

Προκηρύσσεται πανελλήνιος σχολικός διαγωνισμός για τους μαθητές της στ' τάξης Δημοτικού με θέμα τη δημιουργία αφίσας για την προώθηση της πνευματικής ιδιοκτησίας και την ευαισθητοποίηση του κοινού στην πάταξη του φαινομένου της κλοπής της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Φτιάξτε τη δική σας αφίσα! Πρέπει να είναι πρωτότυπη και να μην έχει συμμετάσχει σε άλλο διαγωνισμό ή έκθεση. Θα βραβευθούν τα τρία καλύτερα έργα.

Κάποια ενδεικτικά κριτήρια είναι τα ακόλουθα:

- Κατά πόσον πληροί το σκοπό του διαγωνισμού, δηλαδή ευαισθητοποιεί το κοινό στις περιπτώσεις κλοπής της πνευματικής ιδιοκτησίας.
- Το αισθητικό κριτήριο, η πρωτοτυπία στις τεχνικές και η χρήση νέων τεχνολογιών, όπως ο σχεδιασμός σε η/υ και η χρήση ψηφιακών φωτογραφιών. Η χρήση τεχνολογίας θα προσμετρηθεί θετικά, χωρίς ωστόσο να είναι αναγκαία.
- Η αμεσότητα στο κοινό και η ευρηματικότητα.

Στο διαγωνισμό έχουν δικαίωμα συμμετοχής μαθητές της Στ' Δημοτικού όλων των σχολείων της ελληνικής επικράτειας, που θα λάβουν μέρος ατομικά, ως ομάδες ή ως τάξη. Οι μαθητές πρέπει να αποστείλουν τις συμμετοχές τους ταχυδρομικώς με αποδεικτικό κατάθεσης με την ένδειξη **«Πανελλήνιος Σχολικός Διαγωνισμός για την Πνευματική Ιδιοκτησία – Α'βάθμια Εκπαίδευση»** ως τις **17 Μαρτίου 2008** (σφραγίδα ταχυδρομείου) στα γραφεία του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας, **Μετσόβου 5, 106 82 Αθήνα**.

Τα βραβεία που θα απονεμηθούν στους νικητές θα περιλαμβάνουν φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές, προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, τιμητικές πλακέτες και επαίνους από τον **Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO)** και πολλά άλλα δώρα.

Μπορείτε να βρείτε το πλήρες κείμενο του διαγωνισμού με τους όρους συμμετοχής, τη φόρμα συμμετοχής, καθώς και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των συμμετοχών στην ιστοσελίδα www.lavemeros.gr (Διαγωνισμός για παιδιά Δημοτικού).

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στον **Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας**
Μαρία-Δάφνη Παπαδοπούλου
Μετσόβου 5, 106 82 Αθήνα
Τηλέφωνο: 210 82 50 750 • FAX: 210 82 53 732
Email: opiorg@otenet.gr

ση: Γραφείο Πνευματικής Ιδιοκτησίας, σχέδιο από Γεωργίου Δημήτρη / Αθήνα

Αν, επιστρέφοντας σπίτι σου, δεις την πόρτα ανοικτή, μπαίνοντας στο δωμάτιό σου ίσως λείπει από το γραφείο ο υπολογιστής σου. Είναι προφανές ότι κάποιος κλέφτης μπήκε στο σπίτι σου την ώρα που λείπατε και τον έκλεψε.

Ο υπολογιστής είναι ένα **υλικό αγαθό** και η κλοπή του διώκεται. Κατά τον ίδιο τρόπο, όμως, διώκεται και η κλοπή αγαθών που δεν είναι χειροπιαστά. Αυτά τα λέμε **άυλα** (χωρίς ύλη) **αγαθά**.

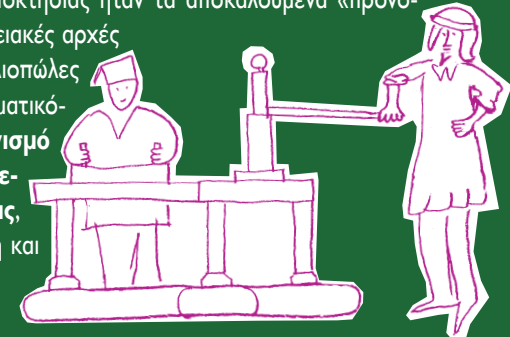
Ένα παράδειγμα: Σε ένα τετράδιο η Μυρτώ έχει γράψει ένα δικό της ποίημα. Όταν όμως κυκλοφορεί η σχολική εφημερίδα, βλέπει ότι ο διπλανός της έχει δώσει για δημοσίευση αυτό το ποίημα με το δικό του όνομα! Θα έχει άδικο η Μυρτώ, αν πει ότι ο διπλανός της έκλεψε το δικό της έργο του πνεύματος;

Σταθμοί στην ιστορία της πνευματικής ιδιοκτησίας

Κατά την αρχαιότητα και το μεσαίωνα δεν υπήρχαν νομοθετικές διατάξεις που να ρυθμίζουν την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, κυρίως γιατί δεν υπήρχαν οι τεχνικές δυνατότητες για εύκολο και μαζικό πολλαπλασιασμό. Οι καλλιτέχνες ικανοποιούνταν είτε με τα χρήματα που έπαιρναν πουλώντας τα έργα τους, είτε με βραβεία, ενώ η κοινωνία αποδοκίμαζε κάθε παράνομη αντιγραφή έργων. Αν και υπάρχουν ενδείξεις ότι το πρώτο νομοθετικό κείμενο για την πνευματική ιδιοκτησία συντάχθηκε στην Κίνα γύρω στον 11ο αιώνα μ.Χ., δεχόμαστε ότι η εμφάνιση της πνευματικής ιδιοκτησίας τοποθετείται ιστορικά την εποχή που ο Γουτεμβέργιος επινόησε την τυπογραφία.

Πρόδρομοι του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ήταν τα αποκαλούμενα «προνόμια», τα οποία παραχωρούνταν από τις πολιτειακές αρχές αρχικά στους τυπογράφους και εκδότες-βιβλιοπώλες και αργότερα στους δημιουργούς. Στην πραγματικότητα, τα προνόμια αυτά αποτελούσαν μηχανισμό προστασίας των επαγγελματιών συμφερόντων των εκδοτών και μέσο λογοκρισίας, καθώς με αυτά γίνονταν η επιλογή του εκδότη και των επιθυμητών εκδόσεων.

Πρώτος νόμος για την πνευματική ιδιοκτησία θεωρείται η αγγλική **Κοπράιτ Ακτ (Copyright Act)** του 1709, που αναγνωρίζει στο συγγραφέα το αποκλειστικό δικαίωμα να τυπώνει τα έργα του για ορισμένα χρόνια. Η πρώτη πλήρης νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία είναι έργο της **Γαλλικής Επανάστασης**, που διακήρυξε το ιερό, νόμιμο και αναφαίρετο δικαίωμα της φιλολογικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας, με δύο νόμους (το 1791 και το 1793).

Με τους νόμους αυτούς, η πνευματική ιδιοκτησία χαρακτηρίζεται ως **η πιο προσωπική και ιερή ιδιοκτησία** και αντιμετωπίζεται ως ένα δικαίωμα που πηγάζει από το φυσικό δίκαιο.

Κατά το 19ο αιώνα παρατηρήθηκε ενίσχυση της νομοθεσίας για την πνευματική ιδιοκτησία, ίσως και λόγω της αύξησης της «πειρατικής» αναπαραγωγής των έργων, θύματα της οποίας υπήρξαν κυρίως δημιουργοί από τη Γαλλία και την Αγγλία. Τότε άρχισε η υπογραφή **διμερών συμβάσεων** για την προστασία των έργων και τέθηκαν τα θεμέλια για τη **διεθνή προστασία των δημιουργών**. Στην Ελλάδα ο νόμος που ρυθμίζει σήμερα το δικαίο της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ο ν. 2121/1993 (ΦΕΚ Α' 25/4.3.1993).

Στις αρχές του 21ου αιώνα...

...ένα από τα πιο επίκαιρα θέματα είναι η προστασία της **πνευματικής ιδιοκτησίας** και των **συγγενικών δικαιωμάτων** στην κοινωνία των πληροφοριών. Το διαδίκτυο (internet) έφερε **ριζική αλλαγή στην επικοινωνία και τη γνώση**, γιατί **εκμηδένισε τις αποστάσεις** και έδωσε τη **δυνατότητα άμεσης και ταχύτατης διάδοσης των έργων και των δεδομένων**. Η ανθρωπότητα βρέθηκε μπροστά σε ένα κοσμοϊστορικό γεγονός, ανάλογο με την επινόηση της τυπογραφίας το 15ο αιώνα. Οι νέες τεχνολογίες παρέχουν τη δυνατότητα της διάδοσης των έργων και της διεύρυνσης της πολιτιστικής αγοράς πολύ περισσότερο από την τυπογραφία. Συγχρόνως, όμως, αποτελούν και μια απειλή για το δημιουργό. Πώς μπορεί τώρα, σε αυτές τις νέες συνθήκες, να προστατεύσει το έργο του και να απολαύσει τους καρπούς των κόπων του ένας συγγραφέας, ένας μουσικός, ένας επιστήμονας ή ένας ζωγράφος;

Οποιοσδήποτε μπορεί να σαρώσει (scanning) ένα κείμενο ή έναν πίνακα και να τα θέσει στη διάθεση όλων των χρηστών του διαδικτύου.

Οποιοσδήποτε μπορεί να «κατεβάσει» ένα ή περισσότερα τραγούδια στον υπολογιστή του, χωρίς ο συνθέτης,

ο στιχουργός ή ο εκτελεστής (μουσικός ή τραγουδιστής) να μπορούν να παρέμβουν σε αυτό.

Αν προσέξεις το ηχητικό σήμα των κινητών μέσα σε ένα λεωφορείο, θα αναγνωρίσεις τις περισσότερες φορές γνώριμες μουσικές. Μερικές ωστόσο από αυτές, αν και είναι αναγνωρίσιμες, απέχουν κατά πολύ από το πρωτότυπο έργο. Πώς νιώθει άραγε ο συνθέτης ακούχοντας έτσι ακρωτηριασμένο το έργο του;

Η τεχνολογία, λοιπόν, σε πολλές περιπτώσεις παρακάμπτει, στην πράξη, το νόμο. Αυτή τη φορά, μάλιστα, ο καλλιτέχνης ή ο επιστήμονας απειλούνται άμεσα από τον ίδιο τον καταναλωτή, δηλαδή τον κάθε άνθρωπο που απολαμβάνει το έργο του δημιουργού.

Τι είναι η διανοητική και τι η πνευματική ιδιοκτησία

Η **διανοητική ιδιοκτησία** περιλαμβάνει αφενός τη **βιομηχανική ιδιοκτησία** (εφευρέσεις, εμπορικά σήματα, βιομηχανικά σχέδια κ.ά.) και αφετέρου την **πνευματική ιδιοκτησία** και τα **συγγενικά δικαιώματα***.

Πνευματική ιδιοκτησία ονομάζεται το δικαίωμα που έχει ο δημιουργός ενός πνευματικού έργου πάνω σε αυτό, αλλά και το σύνολο των κανόνων που αποσκοπεί στην προστασία τόσο των **δημιουργών**, όσο και των **δικαιούχων των συγγενικών δικαιωμάτων**.

Η **πνευματική ιδιοκτησία** υπάρχει από τη στιγμή που κάποιος θα δημιουργήσει το έργο, όποια μορφή και αν έχει αυτό. Μόνο όμως ο δημιουργός, δηλαδή αυτός που δημιούργησε το έργο, μπορεί να επικαλείται την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Τις περισσότερες φορές είναι εύκολο να αναγνωριστεί ο δημιουργός, καθώς αναφέρεται το όνομά του· για παράδειγμα, σε ένα βιβλίο αναφέρεται ο συγγραφέας του στο εξώφυλλο, ή σε έναν πίνακα ο ζωγράφος βάζει την υπογραφή του.

Συχνά το έργο είναι αντικείμενο μιας **συλλογικής προσπάθειας**, όπως όταν ο δάσκαλος βάζει μια ομάδα μαθητών να ζωγραφίσουν από κοινού στον πίνακα ή σε ένα ταμπλό. Στην περίπτωση αυτή όλοι θεωρούνται συνδημιουργοί, δηλαδή δημιουργοί του έργου με, κατά κανόνα, ίσο μερίδιο στην εκμετάλλευσή του.

Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνει τόσο το **περιουσιακό δικαίωμα** του δημιουργού, που του δίνει τη δυνατότητα να εκμεταλλευθεί οικονομικά το έργο του (π.χ. το δικαίωμά του να το αναπαραγάγει, να το θέσει σε κυκλοφορία, να το μεταφράσει ή και να το «ανεβάσει» στο διαδίκτυο), όσο και το **ηθικό δικαίωμα**, που απορρέει από την προσωπική σχέση του δημιουργού με το έργο του και το οποίο, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει το δικαίωμα να το δημοσιεύσει όταν και όπως θέλει, να αναγνωρίζεται ως ο δημιουργός του και να μην ανέχεται παρέμβαση ή τροποποίηση σε αυτό.

Δεν είναι απαραίτητη όμως πάντα η άδεια και η αμοιβή του δημιουργού για τη χρησιμοποίηση του πνευματικού του έργου. Ο νόμος προβλέπει ορισμένες ρητές εξαιρέσεις για χάρη του δημοσίου συμφέροντος. Επιτρέπεται, για παράδειγμα, υπό προϋποθέσεις η ελεύθερη αναπαραγωγή έργων σε εκπαιδευτικά βιβλία, η χρήση τους στη διδασκαλία ή σε εξετάσεις, καθώς και η παράθεση σύντομων αποσπασμάτων για υποστήριξη της γνώμης μας, για λόγους ενημέρωσης, για ιδιωτική χρήση κ.ο.κ.

**Τα συγγενικά δικαιώματα είναι τα δικαιώματα που αναγνωρίζει ο νόμος στους ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες (ηθοποιούς, τραγουδιστές, μουσικούς) για την προστασία της ερμηνείας τους, αλλά και στους ανθρώπους που μεσολαβούν για να κάνουν τα έργα προσιτά στο κοινό (π.χ. εκδότες, παραγωγοί ηχογραφήματων, ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί).*

Η προστασία αυτή της πνευματικής ιδιοκτησίας **δεν κρατάει για πάντα**: 70 χρόνια μετά το θάνατο του δημιουργού το έργο είναι πια κοινό σε όλους και καθένας είναι ελεύθερος να το χρησιμοποιεί, χωρίς να ζητάει άδεια.

Ένα παράδειγμα

Ας πάρουμε, για παράδειγμα, τον πίνακα του Da Vinci, **Τζοκόντα**. Καθένας μπορεί να χρησιμοποιήσει τη μορφή της, χωρίς να πάρει άδεια. Για την ταινία όμως «Κώδικας Da Vinci», που γυρίστηκε βάσει του ομώνυμου βιβλίου, έπρεπε να ληφθεί άδεια από το συγγραφέα του βιβλίου· και αυτό, γιατί διαρκεί ακόμα η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ενώ για τον πίνακα του Da Vinci έχει λήξει, αφού δημιουργήθηκε περίπου το 1500.

Ο αντίλογος

Γιατί, αλήθεια, πρέπει να υπάρχει προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και να μην μπορεί καθένας να χρησιμοποιεί ελεύθερα όλα τα πνευματικά έργα, χωρίς να παίρνει την άδεια από αυτούς που τα δημιούργησαν;

Η πνευματική ιδιοκτησία είναι πολύ σημαντική για την ανθρώπινη δημιουργικότητα, γιατί εξασφαλίζει την επιβίωση των δημιουργών – και, συνεπώς, τους δίνει κίνητρα για περαιτέρω δημιουργία. Επίσης τους προσφέρει αναγνώριση και σεβασμό. Η πνευματική ιδιοκτησία τους παρέχει τα μέσα και τον τρόπο να αξιοποιήσουν τα έργα τους χωρίς εξαρτήσεις από τρίτους, καθιστώντας τους δημιουργούς σε πολλές περιπτώσεις ένα ανεξάρτητο επάγγελμα. Με άλλα λόγια, τους παρέχει ένα μονοπώλιο στη συγκεκριμένη δημιουργική τους έκφραση. Αυτό συντελεί, τελικά, στη δημιουργία και στην απόλαυση περισσότερων πολιτιστικών αγαθών σε ολόκληρο τον κόσμο.

Είναι σαφώς **παράνομο** να θέλω να προστατεύσω τον υπολογιστή μου από «ιούς» με ένα **σπασμένο πρόγραμμα**, αλλά μπορώ να «κατεβάσω» από το διαδίκτυο ένα ή περισσότερα από τα σχετικά προγράμματα και να τα δοκιμάσω για κάποιο χρονικό διάστημα. Αν μείνω ικανοποιημένος, μπορώ κατόπιν να τα αποκτήσω.

Το διαδίκτυο

Απαραίτητο εργαλείο για την πρόσβαση στο διαδίκτυο είναι ο υπολογιστής. Για να λειτουργήσει όμως ο υπολογιστής χρειαζόμαστε κάποιο **πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή**, γνωστό και ως λογισμικό. Το λογισμικό είναι ένα **σύνολο οδηγιών** (πρόγραμμα) σε μια γλώσσα την οποία καταλαβαίνει ο υπολογιστής. Η ανάπτυξη τέτοιων προγραμμάτων απαιτεί **ομαδική δημιουργική προσπάθεια** προγραμματιστών, συγγραφέων και σχεδιαστών. Όταν προστατεύονται αυτά τα προγράμματα από την πνευματική ιδιοκτησία, δεν επιτρέπονται τα παράνομα αντίγραφα τους (ή το «κατέβασμα» τέτοιων προγραμμάτων από το διαδίκτυο). Ανάλογη προστασία απολαμβάνει και κάθε άλλο πνευματικό έργο (π.χ. μουσική, φωτογραφία, λογοτεχνικό κείμενο) που βρίσκεται στο διαδίκτυο. Έτσι, **δεν επιτρέπεται να «κατεβάσουμε» μουσική ή να χρησιμοποιήσουμε κομμάτια από γραπτά κείμενα και φωτογραφίες που βρίσκονται στο διαδίκτυο, εάν ο δημιουργός τους δεν το επιτρέπει**.

Το διαδίκτυο δεν είναι μόνο μια νέα τεχνολογία· είναι και ένα νέο μέσο επικοινωνίας, που δίνει τη δυνατότητα στον άνθρωπο να μην είναι μόνο παθητικός δέκτης πληροφοριών, αλλά να συμμετέχει ενεργά στην αλυσίδα της δημιουργίας. Αυτή η απίστευτη ευχέρεια διάδοσης των έργων μπορεί να συμβάλει όμως και στην προσβολή αυτών, μέσω της παράνομης χρήσης και τροποποίησής τους και να δημιουργήσει νέα προβλήματα στην αποτελεσματική προστασία των δημιουργών. Και αυτό γιατί με το καθεστώς της ανωνυμίας που επικρατεί στο διαδίκτυο, δύσκολα υπάρχει η δυνατότητα εντοπισμού του δράστη.

Ελεύθερο λογισμικό

Η λήψη άδειας από το δημιουργό δεν είναι όμως πάντα υποχρεωτική για τη χρησιμοποίηση λογισμικού που βρίσκεται στο διαδίκτυο. Και αυτό, γιατί πολλοί δημιουργοί αναπτύσσουν **ελεύθερο λογισμικό**. Αυτό ειδικά το λογισμικό **μπορεί να χρησιμοποιηθεί, να αντιγραφεί, να αναδιανεμηθεί** και, σε ορισμένες περιπτώσεις, **να τροποποιηθεί ελεύθερα, χωρίς να παραβιάζονται πνευματικά δικαιώματα**. Για τη διάκριση των λογισμικών αυτών από τα λογισμικά στα οποία εφαρμόζονται οι κανόνες του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, υπάρχουν σαφείς και εμφανείς αναφορές.